

Nr 183.

Av herr **Tjällgren**, om *anslag till inköp av husbehovsskog till försöksgården Offer i Västernorrlands län.*

I motion till föregående års riksdag hemställdes, att riksdagen måtte för nästa budgetår anvisa ett förslagsanslag å 20,000 kr. till anskaffande av lämplig skogsmark att tilläggas Offers försöksgård i Västernorrlands län att förvaltas i förening med denna egendom. — Emellertid föranledde denna motion icke någon riksdagens åtgärd, emedan jordbruksutskottet avstyrkte densamma, under motivering, att denna fråga bör vara ett spörsmål, som det i första hand bör ankomma på styrelsen för centralanstalten för jordbruksförsök att utreda, och, om omständigheterna därtill skulle ge anledning, göra framställning i saken till Kungl. Maj:t.

Efter anlitande av särskilda utredningsmän, länsjägmästaren i Västernorrlands län samt föreståndaren för Offers försöksgård, hemställde centralanstalten för jordbruksförsök sistlidne november månad hos Kungl. Maj:t om proposition till innevarande års riksdag att för nästa budgetår anvisa ett belopp av 15,000 kr. för anskaffande av viss, föreslagen skogsmark till Offers försöksgård. — Enligt ovannämnda utredning skulle under förhandenvarande förhållanden en produktiv skogsmark med normal skogstillgång på omkring 110 hektar erfordras för att tillgodose försöksgårdens behov av virke av olika slag. Synnerligen lämpligt belägna skogsskiften till önskvärd areal och med relativt god skogstillgång kunde också förvärfvas till skäligt pris.

I sin skrivelse framhöll centralanstalten för jordbruksförsök såsom sin uppfattning, att tillgång på egen skogsmark för försöksgården icke är någon nödvändig förutsättning för försöksverksamhetens ändamålsenliga bedrivande, men att det å andra sidan dock ur arbetsfördelningssynpunkt måste vara till stor fördel, om försöksgårdens arbetskraft under vissa perioder kunde sysselsättas med skogsarbeten.

I det av ovannämnda skrivelse föranledda uttalandet i statsverkspropositionen till årets riksdag ansåg sig vederbörande statsråd icke kunna, av statsfinansiella skäl, biträda centralanstaltens för jordbruksförsök förslag om inköp av skogsmark till Offers försöksgård.

Den bärande principen i försöksgårdsidén torde bl. a. vara, att försöksgård skall vara förlagd till central plats inom sitt verksamhetsområde, hava tillgång till erforderlig areal lämplig försöksjord, vara rustad på olika vis, så att den kan fylla sin betydelsefulla uppgift samt att densamma beträffande jordbruksdriftens planläggning så mycket som möjligt överensstämmer med i orten rådande förhållanden. Det sistnämnda, att alltid ha omkring sig den verkliga praktiskt-ekonomiska jordbruksmiljön, bör utgöra en borgen för att försöksgårdens personal alltid lever med i de praktiska förhållandena och att såväl rena jordbruksdriften som ock framförallt försöksverksamheten inriktas på lösandet av de rådande, praktiska jordbruksproblemen. — Ju mindre åter en försöksgård efterliknar de verkliga jordbruksförhållandena, desto mer övergår den till ren anstalt, där verksamheten gärna blir ensidig och verklighetsfrämmande och där vederbörande personal lätt hemfaller åt kammarlärdas spekulationer.

Att upprätta en försöksgård i Norrland och samtidigt icke tilldela densamma skogsmark till husbehov måste av jordbrukets utövare betraktas såsom en stor svaghet. — Som bekant torde det endast vara i undantagsfall, som bondejordbruk och jordbruk av större arealklass i Norrland saknar åtminstone husbehovsskog.

I den på socialiseringsnämndens uppdrag år 1925 utarbetade, offentliga undersökningen av Sveriges enskilda skogar angives å sid. 24 areal avrösningsjord per jordägare och per hektar inrösningsjord inom bondegruppen för Västernorrlands län till:

47,0 hektar avrösningsjord	pr	ägare	och
8,0 » »			» hektar inrösningsjord.

Om dessa medeltalssiffror lades till grund för tillmätandet av erforderlig skogsmark till Offers försöksgård, så skulle detta innebära, att densamma med sin till över 50 har uppgående inrösningsjord borde tilldelas minst 400 har skogsmark.

Av den utredning, som verkställdes av särskilda kommittéerade och avlämnades av styrelsen för centralanstalten för jordbruksförsök till Kungl. Maj:t den ²⁹/₁₁ 1926, framgår, att kommittéerade haft ett flertal egendomar på förslag inom Västernorrlands län, men stannat för Offers gård i Boteå socken, ehuru skogsmark icke medföljde denna egendom. Till flera av de övriga, föreslagna gårdarna kunde skogsmark erhållas. Då emellertid Offers gård var den enda av de föreslagna gårdarna, som, beträffande åkerarealens lämplighet för försöksändamål, läge ur representativ jordbrukssynpunkt och förhållanden i övrigt, fyllde måttet, måste detta då för kommitterade väga tyngre än frånavar av husbehovsskog.

Vårt grannland Finland, varest den statliga försöksverksamheten på jordbrukets område i vissa fall nått längre än hos oss och på vissa områden kan verka såsom föredöme, har numera inrättat icke mindre än nio statliga försöksgårdar, vilka tilldelats åker och skogsmark i följande omfattning:

Finska statens försöksgårdar.

F ö r s ö k s g å r d	A r e a l, hektar	
	åker	skogsmark, c:a
1) Myttäälä försöksgård (Norra Tavastland)	85	220
2) Paavola » (Satakunta)	34	70
3) Karila » (Södra Savolax)	38.8	50
4) Yltöinen » (Sydv. Finland)	28	74
5) Vakkila » (S. Österbotten)	30.4	125
6) Halola » (Norra Savolax)	111.7	260
7) Greus » (N. Österbotten)	100	1,000
8) Hoppilä » (Karelen)	30.4	29
9) Statens Betesförsöksgård Selkee (Åbo o. Björneborgs län) . .	102.8	885

Om det också kan sägas, att man vid Offers försöksgård kan bedriva försöksverksamhet utan tillgång på husbehovsskog, så måste det dock för jordbruksdriftens egen skull anses mycket olägligt att vara i avsaknad av sådan.

Försöksgården sysselsätter under sommarhalvåret ett rätt stort antal arbetare som ock 5 à 6 hästar, vilka användas dels i försöksarbetet, dels i rena jordbruksdriften. Som bekant medför den kortare sommaren uppe i Norrland större behov av arbetare och dragare än jordbruk av samma storlek söderut. När sommarens och höstens jordbruksarbeten samt utarbetena i försöken äro avslutade, eller omkring den 15 oktober, måste följaktligen största delen av arbetsstyrkan entledigas. Skulle emellertid husbehovsskog finnas vid Offer, uppstå därigenom möjligheter till beredande av jämnare sysselsättning åt folk och dragare, icke bara under vinterhalvåret, utan även under året i sin helhet. Såväl jordbruksekonomiska som ock sociala skäl tala alltså för husbehovsskog till Offer.

Av länsjägmästaren Per Ödmans utredning, vilken är bilagd centralanstaltens skrivelse till Kungl. Maj:t, framgår exakta, årliga behovet av bränsleved och virke av olika slag. Denna virkeskvantitet måste under nuvarande förhållanden inköpas. — Det torde vidare vara självklart, att ett jordbruk helt plötsligt kan behöva virke av olika anledningar. Det måste då betraktas såsom synnerligen olägligt att ständigt vara beroende av andra vid dylika oförutsedda, brådskande tillfällen.

Styrelsen för centralanstalten för jordbruksförsök har i sin ovannämnda skrivelse till Kungl. Maj:t föreslagit inköp av viss välbelägen och lämplig skogsmark om c:a 110 hektar och för detta ändamål begärt ett belopp av 15,000 kr. — Man torde av vissa anledningar våga påstå, att detta tillfälle att förvärva skogsmark av så god belägenhet näppeligen sedermera återkommer. Icke minst av denna orsak bör Offers försöksgård beredas tillfälle att såsom husbehovsskog få förvärva här åsyftad skogsareal.

Änskönt ifrågavarande skogsmark under första tiden ej kan beräknas lämna så hög årlig avkastning, kan man dock förutsätta, att denna skogstillgång om några år skall komma att icke oväsentligt nedbringa försöksgårdens utgiftsstat. — Sett på längre sikt, kunna därför icke statsfinansiella skäl motivera avslag på framställningen om tilldelandet av skogsmark till Offers försöksgård, utan tvärtom bör förslaget i fråga innebära en utgiftsminskning för statsverket i framtiden.

På grund av det anförda hemställes vördsamt,

att riksdagen för inköp av husbehovsskog till statens försöksgård Offer i Västernorrlands län, att av försöksgården förvaltas och disponeras under skogsvårdsstyrelsens i Västernorrlands län tillsyn, måtte bevilja centralanstalten för jordbruksförsök ett engångsanslag av kr. femtontusen (15,000:—).

Stockholm den 22 januari 1935.

L. Tjällgren.